

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor slovenskega poslanca dr. Vošnjaka

v seji državnega zbora 21. okt., po stenografičnem zapisniku.

Gospoda! Položenje nesodnijskih uradnikov v Avstriji, posebno političnih je pod sedanjimi razmerami tem težje, ker ta ne uživa kakor sodnijski uradnik, stabilnosti in varstva v svojej službi, nego se vsako minuto lahko na podlagi ovadeb svojih predstojnikov brez prejšnjega preiskovanja in ne da bi se mu dovolilo zagovarjati se, iz urada in plače suspendira.

Ker se je i v odborovem poročilu i po gospodu predgovorniku zloba takega položaja natančneje pojasnovala, hočem se na to omejiti, da slavnej zbornici objavim nek slučaj, ki se je zadnje dni dogodil, in ki lahko živahno osveti pravo pravcato brezpravnost položaja c. kr. nesodnijskega uradnika.

V rudarskem mestu Idriji na Kranjskem, kjer ima pri eraričnem rudokopu nad 1200 delavcev posla, je c. kr. montanski fizikar definitivno nameščen, ki je v prvej instanci podložen rudokopskemu direktorju. Ta rudokopski fizikar, ki je bil zaradi svojega človekoljubja in gorečnosti v zdravniški službi pri meščanstvu in pri delavcih jako popularen, imel je tekom prošlega leta nesrečo, da je prišel v osobne diferencije z rudokopskim direktorjem, h katerim so končno prišle i politične diferencije, ker je namreč rudokopski fizikar pri zadnjih volitvah v mestni zbor po svojem prepričanju glasoval, ne da bi se brigal za oni volilni listek, po katerem voliti je ces. kr. rudokopski direktor zaukazal cesar. kr. rudokopskim uradnikom. C. kr. rudokopski fizikar pač nij mogel slutiti, da s tem naredi čin

insubordinacije, ako vežba svojo konstitucionalno pravico, kakor vsak drug državljani, in ako po svojem prepričanju voli narodne kandidate, ne pa one, takozvane ustavoverne, katere mu je rudokopni direktor vsiljeval. Za to je imel biti suspendiran od službe in plače. In zares, ne da bi bil poprej karan, ne da bi bil dejan v disciplinarno preiskavo, dobil je c. kr. rudokopski fizikar sredi septembra t. l. dekret s podpisom trgovinskega ministerstva, s katerim je bil zaradi insubordinacije in nemarnosti v službi odstavljen. Ob enem se mu je naznanilo, da se je proti njemu začela disciplinarna preiskava.

Tukaj imamo obsodbo in izvedenje kazni, ne da bi se bil okrivljeni zaslislal, potem stoprav preiskavanje, pri katerem more zatoženec svoje opravičevanje v protokol diktirati; daljnega zagovarjanja pred kolegijem zanj nij. Končna obsodba se čez njega izreče in izvede, naj ima zatoženec še tako prav; nobena pot mu nij odprta, da bi prišel do svoje pravice.

Ta samovoljni čin vlade v Idriji — kajti le takega ga lahko imenujem — je v celej deželi vzbudil veliko indignacijo. Neverjetno se je zdelo vsakemu, da je v 15. letu takozvane „konstitucionalne“ dobe v Avstriji definitivno nameščen c. kr. uradnik v svojem položju popolnem brez varstva in da se mu kar čez noč lahko vzame kruh, ako slučajno v osobne diferencije pride s svojim šefom, ali če celo „in politicis“ z njim ne harmonira. In tukaj nij govorjenje o političnem uradniku, od katerega vlada makari lahko terja, da kot regulator javnega mnenja v smislu vsakratnih vladnih nazorov deluje, govorjenje je tu o zdravniku, pri katerem so zdravniške dolžnosti vendar glavna stvar, politični nazori pa le stranska.

To brezobzirno počenjanje vlade je tembolj graje vredno, ker to sanitetne razmere v Idriji na jako hud način zadeva. Bolnikov je mej delavci, ki pri borney plači pod najsiromašnejšimi odnošaji životarijo, vedno jako veliko. Nobene javne bolnišnice, ki bi kaj veljala, nij tukaj; bolniki morajo dakle večidel v siromašnih kočah, kjer jim vsake redne postrežbe manjka, čakati, da jih bolezen mine. Te koče so čestokrat več ur od Idrije proč, in človek je po zimi vedno v smrtni nevarnosti na poti proti njim. Za to imata pa fizikar in njemu dodani zdravnik polno dela, da premagata vse slučaje bolezni. Po izkazu, ki ga imam v rokah, je bilo leta 1875 nič manj nego 8000 bolezenskih slučajev; gotovo je to horendna številka z ozirom na broj delavcev, katerih je le 1200. Od teh slučajev jih je obravnaval fizikar sam 4455; k temu pa pride še ordinacija v hiši, h katerej pride na dan po 20 do 30, včasih celo 40 bolnikov.

Iz vsega tega se da posnemati, v kak nered je sanitetno službovanje v Idriji s tem prišlo, da se je fizikar kar na naglo suspendiral, in sicer tembolj, ker drugi rudokopski zdravnik slovenskega jezika nij zmožen in se mora s slovensko govorečimi delavci le s pomočjo tolmača porazumeti. Razumljivo je dakle, kako je bilo prebivalstvo vzburjeno in se je končno tudi obrnilo s prošnjo na Nj. Veličanstvo, naj to izvršno zdravniško moč še naprej v Idriji pusti.

Kot postranski, a vendar karakteristični moment za sedanji vladni sistem naj omenim še to, da so se volitve v mestni zbor idrijski, katerim je c. kr. fizikar za žrtvo padel, od vlade zaradi nekakih formalnih pomot anulirale in so se nove volitve razpisale. No, na takoravnanje vlade smo mi Slovenci uže davno na-

Listek.

Pavla.

(Poslovenil F. H. Radoljski.)

(Dalje.)

XII.

Pol leta je minolo. Albin je bil ali v Upsali ali pak v bolnici glavnega mesta, ter je postal zdravnik. Zdaj pričakovali so ga domov, ker so ga v domačo bolnico za podzdravnika namestili.

Alfred prestavljen bil je v Stokholm, in tudi Hjalmar ga je tja spremil.

Pavla živela je tedaj po zimi prav samotno. Domá nij bilo ni ženina, brata, ni bratranca. Se ve da je dobila od prvega vsak teden pisma, iz kojih je najiskrenejša ljubezen dihal; sem in tja pisal jej je tudi bratranec kakovo šaljivo pismo; a vse to nij moglo za-

braniti, da se ne bi dolgočasila. Prav veselila se je toraj na prihod, Albinov in Strletov, ker tudi ta je naznanil, da pride ob kratkem domov.

Gospa Linekova stala stalà je v kuhinji, in resno opominjevala kuharico, naj ne osmudi pečenke ali lepe pogače, kar so za sina pripravljali, koji se bo denes pripeljal. Pavla pak se je ogledovala v zrcalu v družbinskej sobi in sè zadovoljnim smihljajem si lase vredovala.

Zdajci se odpro vrata in vesel glas vsklikne:

„Dober dan, moja mala ženka! Se-li meni na ljubo tako lepotičiš?“

Pavla se zasukne in z nehlinjenim veseljem kliče:

„Oj, Albin, dobro došel, dobro došel.“

Potem pak prime njegovo roko in pravi:

„Ne moreš si misliti, kako željno smo te pričakovali.“

„Tudi ti?“ prša Albin in drži njeni mali roki.

„Jaz in vsi!“ odgovori Pavla, ter bratranca tako prijazno pogleda, da je moral njeni roki poljubiti.

„Hvala, hvala ti Pavla.“

„Nekoga sem tudi soboj pripeljal, kojega se bodeš še bolj veselila,“ prične zopet Albin, ter izpusti njeni roki.

„Koga imaš soboj?“

„Ugibaj?“

„Strleta?“ prša Pavla, zarudivša.

„Ne; Hjalmar je z menoj iz glavnega mesta prišel. Iz očetovih pisem posnamem, da bo tvoja zaroka uže v treh tednih mesto v enem letu. Ljubi tvoj doide v treh dnevih.“

„Da, tako je izgovorjeno.“

„Tem bolje, potem bodem jaz za druga,“ pravi Albin in sede v navaden kot zofe.

„Misel si torej uže opustil, da bi postala jaz tvoja soproga?“ šali se Pavla.

„O, ne; vsaj bodeš vdova; potem boš uže toliko se spametovala, da boš spoznala

vajeni, in odkar so se ob svojem času navzlic vsem protestom in navzlic vsem nepostavnostim od vlade volitve v trgovinsko zbornico potrdile, smo pripravljeni na vse in čuditi se moremo le temu, zakaj si vlada še dela trud, da sploh volitve razpisuje, ker bi bilo vendar pripravnejše in enostavnejše, ko bi različne trgovinske zborniške svete, občinske svete itd. kar dekretirala.

Izdanje službene pragmatike c. kr. uradnikov še mnogih šikan ne bode varovalo, a branilo jih bo vsaj toliko, da se jim ne bode vzela služba in plača kar brez vsakega preiskavanja, kakor se je to c. kr. rudokopskemu fiziku v Idriji zgodilo.

V Ljubljani 26. okt.

Ker so nekateri slovanski poslanci v državnem zboru stavili interpelacijo glede orientalnega vprašanja, mislili so ustavoverni levičarji, da se morajo tudi oni znebiti interpelacije o istem predmetu, se vé da v znanem njihovem smislu. Na interpelaciji je podpisanih 113 pripadnikov leve in skrajne leve. Ta interpelacija posebno poudarja vprašanje: da-li hoče vlada zavirati vsako teženje po pridobitvi tujega ozemlja, t. j. hoče-li tudi v slučaju vojske odreči se priklopljenju Bosnije in Hercegovine v avstrijsko državno celoto.

Mi smo uže večkrat povedali, zakaj slovanska Bosnija in Hercegovina dela tak strah avstrijskim Nemcem; bojé se namreč, da bi se naša država ne pomnožila s slovanskimi elementi. Premotimo pa nekoliko, da-li bi bilo pridobitje omenjenih dveh provincij našej monarhiji res tako pogubno, kakor si nemška ustavoverna stranka to v svojem paničnem strahu domišlja.

Sam pogled na zemljevid kaže nam, da naše dalmatinsko primorje ne more napredovati, dokler ga od turških sosednjih dežel loči tako strma stena. To bi bilo Avstrijo celo moralo napotiti, da bi težila po pridobitvi teh sosednjih turških dežel. Italija, Nemčija ali katera si bodi druga država bi, na mestu Avstrije, takega teženja čisto nič ne skrivala, in bi brž ko ne svojemu poželenju i ustreči skušala.

Nam prijateljstvo sultana in poginjajoče njegove države čisto nič ne more pomagati, pač pa prijateljstvo krščanskih narodov ob našej južnej granici. Avstrija naj bi postala pokroviteljica, prijateljica teh narodov, ona naj bi jim dala narodno samostalnost, neodvisnost

v izvežbanji njihove vere. Na ta način bi oni postali zadovoljni s svojo osodo in bi začeli kulturno življenje. Ta omika bi tudi dalmatinskemu primorju prišla na dobro, bi je oplojila, oživila. To, in edino to je interes Avstrije v turški državi, ne pa večnost divjaškega gospodstva Muhamedovega polumeseca. Padišahovo prijateljstvo nam ne more nikdar koristiti, sovraštvo slovanskih narodov pa nam more vsak dan bolj škoditi. Ustavoverna stranka naj bi torej ne skrbela, da se naše sosednje turške dežele silom pomirijo, kajti ta mir bo vedno le navidezen. Teženje naših slovanskih sosedov na jugu po svobodi je neumorno; in — posito, non concessio — da se zdaj ne osvobode, bodo se vedno in vedno vzdigovali, tako dolgo, da si otrsnejo muzelmanski jarem raz tilnik. Da to nij več daleč, kažejo nam vsakdanje vesti, ki nam dohajajo z jugoslovanskega bojišča in pa iz diplomatskih kabinetov.

V kako položje pa potlej pride Avstrija?

Na to vprašanje nečemo in ne smemo odgovarjati. Svetovali bi le, da bi se v naši državi začela politika, katero zapoveduje državna previdnost, pravičnost in človekoljubnost.

O našej tiskovni svobodi

piše graška „Tagespost“ v članku „državni poslanci sledeče resnične besede, katerim od naše strani pač nij treba dodajati nikacega komentara:

„Ker se novinarstvo s pogostimi konfiskacijami (samo „Slov. Narod“ je bil letos uže nad 40krat konfisciran. Ur.) sili do smrtnega molka in ne sme niti zadnjih, niti predzadnjih mislij povedati o javnem položji, treba je, da naši poslanci bivajo krepki organi javnega mišljenja.

„Naše liberalno ministerstvo s časnistvom tako ravna, kakor se v šestnajstih letih avstrijskega ustavnega življenja nij še ravnalo — tudi ne pod ministrom Belcredijem in Hohenwartom. Posebno gr. Hohenwart je s priznavanja vredno državniško objektiviteto opozicijonalno novinarstvo — po principu tiskovne svobode — nepreganjano pustil. To je bilo zares plemenito ravnanje. — Nobena vlada si ne dela dobre usluge s tem, ako časnistvo preganja. S konfiskacijami se zares marsikatera nepovoljna tiskana beseda odstrani, — toda ako časniki v javnem interesu ne smejo svobodno govoriti, se pa v družbi toliko bolj

z govorjenimi besedami kritikuje, in sicer ostro, vznurjeno, pesimistično. In ta govorjena kritika gre večkrat čez vse mere in čez vse meje; ona tako razburja, da to razumnemu državniku ne more vse eno biti, in tega vznurjenja bi tiskana beseda poštenih časnikov nikdar ne rodila.

„Vedno je opasno, ako vlada, ki se zove liberalno, dela neliberalno... Kaj pa zamore vlada, za katero nobena stranka zaupanjem ne stoji? Upotrebljevanje policijske sile je natančna reč, in ta sila naj bi se le takrat upotrebljevala, kadar je res kaj nevarnosti. Vlada mora zdaj vse storiti, da utrdi avstrijsko domoljubje, da zadovolji državljane s tem, da jim pušča pravice, ki jim jih temeljne postave dajo...

„Kateri Demosten naše poslanske zbornice bode dalje govoril, kar moramo mi tukaj zamolčati?“

Jugoslovansko bojišče.

Zopet je poročati nevesela vest s srbskega bojišča. Iz Niša sicer turški vendar žalibog resnici podoben vir zna pripovedovati 25. okt. da so Turki uzeli prej ta dan po deseturnem boji mesto Djunis, in zaseli ob potoku istega imena tudi večino srbskih šanc. Djunis leži mej Deligradom in Kruševcem v sredi ob cesti. Če so ga Turki res vzeli, je to velika izguba, kar zdaj morejo, ako so dovolj mnogoštevilni, z jednim delom vojske na Kruševcu in potem po kruševske dolini v sredino Srbije prodirati. Turki so zadnje dni svoje vojske strašno pomnožili, zato tudi nekaj uspehov dosegli.

Sicer pa, ko bi tudi turško orožje v Srbiji res še dalje zmagovalno napredovalo, (kar pa nij gotovo, ker Turki so bili še vselej zopet nazaj pahneni, kadar so se do zdaj kaj bolj zaleteli) hudega zdaj ne bode nič. Rusija je zdaj s častjo navezana da sama stopi na bojišče. Srbski nevspehi bodo le rusko pomoč pohitrili. Srbi so sami dozdej dovolj storili.

Črnogorci so pripeljali ujeta posadko iz vzete trdnjave Medunske v Cetinje, tam izpustili od nje 120 turških bolnih vojakov domov. Potem je bila zahvalna služba božja, pri kateri je bilo 43 priborjenih turških zastav razobešenih. Pri obedu so bili tudi Osman paša in še 12 ujetih turških oficirjev kot gosti.

Vstaši pod vodstvom polkovnika Despotovića so napali turško mesto Petrovac, so mesto vzeli in cernirajo trdnjavo. Obe strani

mojo vrednost. Vsaj je jednako, če sem tvoj prvi ali drugi mož.“

„Bojim se, da ne boš niti prvi niti drugi,“ smeje se Pavla; „a kde je Hjalmar zaostal?“

„Ostal je še na parobrodu pri najinej lastini; jaz pa sem hitel še preje, da so te lišče nastavili. Nestrpnost nij mi dopuščala čakati.“

„A zakaj si tolikanj nestrpljiv?“ praša Pavla bratranca šegavo; kajti nij še prašal po svojih roditeljih.

„Hotel sem prej ko mogoče priti domov, vse pozdraviti, objeti, in potem z nekoliko pismi iti k gospej Denovej,“ odgovori Albin malomarno.

Albin zapazi, kako je Pavla pri tem imenu zarudela.

„Te grem naznaniti, da si tu,“ reče Pavla, ter hiti iz sobe.

„Slabo bi poznal Pavlin značaj, ko bi ne znal iz vsega sklepati, da so moje delnice

zdaj več vredne, ko nekdanj,“ misli si Albin. „A kaj morem storiti, ko mi tako mala časa ostaja? Moj dobri, a nestrpno flegmatični oče dal se je zopet jedenkrat pregovoriti. A srčnost velja! Pavla nij še poročena.“

Dva dni pozneje, zvečer, ko je uže vse spat šlo, sedi Albin v sobi Hjalmarovej. Ta bil je uže v postelji.

„Slušaj zdaj, kaj ti poročam,“ prične Albin. „Vedeti hočem, kdo te je v te zanjke zapletel, kojih bi ti ne mogel razvozljati, ko bi mene ne bilo. Pomisli dobro, moram in hočem izvedeti.“

„A obljubil sem s častno besedo, da ga ne izdam“ odgovori Hjalmar.

Bil je prav bled.

Potem naj dobi oče vsa dolžna pisma; kajti ne pomagam ti, če mi ne poveš onega, koji te je zapeljal. Premlad in nepokvarjen si še, da bi si sam vse to izmislił.

Hjalmar molči.

„Hjalmar, ljubiš Pavlo?“ vpraša ga Albin resno, določno.

„Vsaj veš, da jo imam srčno rad.“

Dobro, hočeš-li, da spozna brata svojega, devetnajstletnega mladeniča, s strahom in sramom kot — goljufa, celo...“

„Molči, Albin! Kdor ima meni enak imetek, se ne more za goljufa zvati. Jaz nijsem kriv, da sem še le v dveh letih polnoleten.“

„Prosim te, Hjalmar, ne skušaj delovanja zagovarjati, koje se nikakor ne more. Hočeš-li, da rečem Pavli: tvoj brat si je, skrit za mojim imenom, izposodil velik denarni znesek; on je moje in ime mojega očeta zlorabil in prepustil skopuhu v rokah? Hočeš-li, da zahtevam denar od tvojega varuha, in se ime tvoje pred vsim svetom osramoti?“

Pravico, to storiti, imam; kajti ponarejenih pisem nijsem mogel rešiti, da bi se sam ne zadolžil. Nijsem toliko nesramen, da

so imele velike izgube. V travniškem okraji so se tudi katoličani vstašem pridružili.

Ibarska armada je 22. t. m. zmagovito bojevala se pri Javoru. Pri malem Zvorniku so tudi vsak dan manjši okršaji.

Beograd 9. (22.) oktobra. (Bojevi u bosanskoj krajini, na Javoru i na Moravi*). Svi izvestaji, koje dobijamo sa bojišta, slažu se u tome podpuno da je naša vojska učinila znatnih uspeha za ovo nekoliko potonjih dana. Telegrami koje je pukovnik Despotović preko Knina poslao vladi Njegove Svetlosti konstatuju: da su Srbi i u Bosanskoj krajini učinili velikog napredka.

30. (13. okt.) Septembra jedan deo ustaničke vojske, kojim je komandovao pukovnik Despotović, napao je Turke kod Krupe i pobio ih.

1. (13.) ov. mes. drugi deo vojske sukobio je neprijatelja između Vakupa i Travnika i posle žestokog boja neprijatelj je u begstvu potražio zaštitu pod zidinama Travnika.

2. (14.) ov. mes. treći deo ustaničke vojske napao je Turke kod Starog Majdana i razbio ih.

U svima ovim bojovima ustanici dobili su oružja, municije i mnogo drugog pljena.

Na Javoru bilo je ovih dana takodjer žestokog boja. General Novoselov čim je primio komandu nad ibarskom vojskom, odmah se bio rešio da preduzme ofensivu. U celi boj zapovedio je da načelnik general štaba g. pukovnik Stenko preduzme nasilnu rekognosciju. G. Stenko svršio je svoj zadatak zavesno. On je ne samo rekognoscirao turske pozicije, već je osvojio i Turske pozicije na brdu Steniku.

Turci da bi naknadili svoje gubitke skupe svu svoju vojsku i napadnu na levo krilo naše vojske. General Novoselov razumeo je nameru neprijatelja, pa da bi njegovu težnju osujetio poslao je u podporu nekoliko bataljona na Ravnu Goru. Boj se otvori vrlo žestok: Turci posle borbe od punih 14 sati budu primorani da napuste i Ravnu Goru i Stenik.

Korist je ovoga boja, što je od Turaka oteto nekoliko važnih pozicija i što je proučen njihov položaj i izmerena njihova snaga.

7. 8. ovog mes: napali so Turci na celu našu liniju, na levoj obali Morave. Borba u prvi mah zapoceta je u dva protivna pravca. Jedni su udarali na Beliki Šiljigovac,

*. Akopram je dopis nekoliko zastaran, je ipak dosta zanimiv, da ga priobćujemo. Ur.

bi od očeta zahteval tako svoto. Hoćeš-li, da pokažem tvojim predstojnikom in tovarišem, kako hudo si sebe in obleko, koje nošiš, onečastil!

„Albin, Albin, tega ne moreš in ne boš storil,“ kliče Hjalmar ves propaden.

„In zakaj bi ne mogel tega? Nijsi li mogega imena z blatom ometal in me spravil v denarne zadrege? Kaj bi me zadržavalo, ko še toliko česti nemaš, da bi odkrito z onim govoril, kojega si strašno razžalil.“

„Ti ljubiš Pavlo; torej ne boš njenega brata pogubil,“ jeclja Hjalmar.

To je istina; a Pavla bode Strlétova žena, — za me je izgubljena. Povedi, kdo je vse zakrivil? To in le to, te more rešiti.“

„Ne morem!“ ječi Hjalmar.

„Tudi jaz ne morem molčati,“ odgovori Albin, ter hoče otiti, a še pristavi: „Znaš me, in veš, da moje žuganje nij zastoj.“

„Albin!“ kliče Hjalmar, „znam te, in vem

severno, a drugi na Bujmir južno. Ovo je bio samo prividan napadaj neprijateljeve vojske, a celj je Turcima bila da ovim napadajem odvrte pažnju Černajeva su utvrđena krevetskih. —

Černajev je pronikao u nameru neprijateljevu, pa zato se nije ni dao obmanuti (prevariti.)

Neprijatelj je svom žestinom (gorečnostjo) napadao drugoga dana na krevetske pozicije. Boj se bezpredno ponavljao sve sa većom žestinom. Turci su sa bajonetima uletali u obkope krevetske i nekoliko šančeva osvojili su ali naši vojnici ohrabreni primirom i samopregorevanjem svojih vodja ulete na novo u šančeve i sad je nastupila ne borba, već kasaplenje (klanje). Mesto pušaka vojnici su se tukli bajonetima i noževima. Seča je bila strahovita.

Lešine ljudske patosale su ovo krvavo bojište. Miljade mrtvih i ranjenih ostale su u opkopima krevetskim.

Po uveravanju generala Černajeva naša vojska osobito se odlikovala, ona je snažnog neprijatelja na svima točkama uzbila.

Posle ove ljute poraze, koju su Turci pretrpeli u bojovima 7. i 8. ovog mes. za neko vreme oni će mirovati, dokle svoje desetkovane bataljone opet ne popune, a to će biti lako, jer jim vojska, i to redovna svakoga dana neprestano dolazi, preko Sofije.

Junaci, koji su bili kadri (sposobni) da dočakuju i da obaraju legione turske do sada, biće na svaki način kadri da dočeka i novu vojsku, koju kupi (zbira) sultan po prostranim granicama svoga carstva, da ovu malenu zemlju, ovu klicu potonje jugoslovanske svobode pregazi.

Juče po podne u ovdašnji grad opet su doterani zarobljeni Turci.

Dobrovoljci iz Rusije in Italije neprestano stižu. 25. septembra krenulo se iz Odeze za Srbiju 40. g. dobrovoljaca, među njima nalaz se priličan broj kozaka i jedan knez Čerkezki.

Glas, da se našoj viteškoj braći Crnogorcima predao grad Medun, ovaj proizveo je ovde vrlo veliko oduševljenje.

Vojvoda crnogorski g. Maša Vrbica prisustvoval je krštenju prestolonaslednika. Zatim se opet vratio svojoj vojsci.

Nekoliko plemenitih engleskih gospodja poslale su množinu raznih stvari, da se razdadu našoj sirotinji. Stvari ove na 15. kola odneve je u unutrašnjost Dr. Herman Cimaui iz

Mančestra. — Ovdašnje društvo „cvenog krsta“ poslalo je nekoliko svojih članova u pogranične okruge, da se pobrinu za zimnicu dobegle sirotinje u Srbiju iz Bosne, Hercegovine i Stare Srbije.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. oktobra.

Dunajska „Pol. Corr.“ govori o našem občno-političnem položaji, da je jako resen postal.

Občine so v **galicki** deželni zbor volile grofa Potočkega pa ministra Ziemialkowskega v Zvicah z veliko većino. Rusini so izgubili dvanajst sedežev, Nemci dva; v zapadnji Galiciji pa so kmete večidel izpodrinili.

V **Pešti** magjarski dijaki dalje razsajajo in za Turke demonstrirajo. Osem jih je vsled tega bilo zaprtih.

Vnanje države.

Iz **Carigrada** se telegrafira, da je Ignatiev pri sultanu imel avdienco. Ignatiev je rekel, da ruski car razumeje težave položaja, pa ne skriva svojih simpatij do Slovanov ter želi, naj bi se zdanje teškoče odpravile, da bi se položaj sultanovih podložnikov zboljšal. Sultan je obžaloval dogodka, ki mu brani svoje reforme uvesti in podložnike srečne narediti. On upa, da mu bode car pomagal, nalogo to polajšati.

Iz **Carigrada** poročajo, da je porta sprejela šesttedensko premirje s pogodbo, da ga lahko podaljša še za šest tednov. Ko bi se pa še potlej ne doseglo sporazumljenje, bi se primirje raztegnilo na dva meseca, torej vsega skupaj za pet mesecev. Ignatiev je izjavil, da bode car tak obrok težko sprejel. — Turška vlada zarotnike proti vladi vedno še pošilja v prognanstvo. Več dostojanstvenikov državnih spada k stranki Jussuf-Izzedina. Zarota ima za podlogo bolj verski fanatizem, nego-li politične tendence.

Rusija baje ne bode formalno porti napovedala vojske, za to, ker ta nij sprejela šesttedenskega primirja, a ruska vojska bode ipak prekoračila Prut, češ, da se to zgodi le zaradi tega, da so osigurajo garancije za balkanske dežele. Sultan bode proti prekoračenju meje protestiral in Angleško prosil, naj svoje brodovje iz Bezike pošlje v Dardanele. — Knez Gorčakov bode velesilam razložil v okrožnici to ravnanje ruske vlade. — V Tiflisu so umorili turškega konzula in njegovo soprogo.

Rumunska vojska bode prihodnjo nedeljo kneza Karlosa proglasila za kralja.

Knez je sklical zbornico na izredno zasedanje na 2. novembra.

V **Cetinje** je prišel odposlanec moskovskega slavjanskega komiteta s 50.000 rubljev. Pričakuje se še daljnih podpor.

da previsoko ceniš čestno možko besedo, da bi jej bil jaz nezvest. Nasprotno; svojega štovanja mi ne smeš odreči, kjer kljubu tvojim žuganjem, trdno stojim.“

Albin Hjalmar resno gleda.

„Blagodušnosti tvoje ne cenim previsoko; kajti vem, da si pustiš preje svojo desno roko odsekati, nego bi me ob čast spravil.“

„Tega si preverjen, a ipak nijsi odkritosrčen?“

„Ne morem!“

„Dobro, Hjalmar, prisezi pri spominu svoje matere, pri vsem kar ti je na svetu svetega, da ne bodeš nikedar, razumiš-li, nikedar, kaj učinil, kar bi te pozneje sramotilo, ali onečastilo. Prisezi mi, da ne bodeš niti iz usmiljenja, niti iz slabosti, sleparsko ravnal.“

„Da, prisegam ti pri spominu svoje matere, in vsem, karkoli mi je sveto!“ pravi Hjalmar močno ginjen. „Če se bodem pak

kdaj prisegi izneveril, stalo ti bode prosto vse izdati, karkoli o meni veš.“

„Prisegel si, in to mi zadostuje,“ odgovori Albin, vzeme iz žepa nekaki papir in vrže v ogenj. „Rešen si; a imena poštenjaka ne zaslužiš, če se še kdaj izpozabiš. Zaupaj mojemu bratovskemu prijateljstvu, a ne igraj se nikdar več z mojimi, ali koga družim poštenjaka imenom, in zapomni si, da nečastno delovanje ima uže v sebi kazen.“

Ko je Albin šel skozi dveri odskočil je eno stopinjo nazaj, a ne besedice nij zinol, in Hjalmar tudi nij zapazil njegovega strahu. Pred njim, sredi sobe, blede ko smrtni angelj, stala je Pavla z lučjo v roki.

„Moj bog, kaj tu delaš?“ vpraša jo Albin in gre k njej.

„Slišala sem zadnje besede, ki si jih govoril z mojim bratom; moj bog! kaj je učinil!“ tarna bolstno Pavla in plaka. (Dalje prih.)

Domače stvari.

— („Slovenski Narod“) je bil včeraj zopet **konfisciran** in sicer zavoljo sedem vrst v političnem razgledu.

— (Gm. Jovanović) so Slovanje v Dubrovniku pred njegovim odhodom v Ljubljano napravili baklado. Mej potom se mudi nekaj dni v Zadru.

— (Imenovanje.) Korarja v. Premerestein in Klotfutar, direktor Mrhal in učitelj Praprotnik so imenovani od vlade za šest let v deželni šolski svet. Prva dva je predlagal škof. Oba sta ustavoverna duhovnika. Deželni odbor je predlagal namesto Mrhala, prof. Šukljeja. Več mi ne smemo govoriti.

— (Jugoslovanski vojskovodje.) Pri knjigotrcu Klerru na starem trgu v Ljubljani je naprodaj slika, broječa dva in dvajset glav, ki predstavlja, s kraljem Milanom v sredi slavne junake vojskovodje z jugoslovanskega bojišča, t. j. zraven Milana še Černjajeva, Alimpića i. dr. Velja ta slika na kartonu 1 gl. 20 kr. na platno napeta zlatim okvirom pa 3 gl. 20 kr.

— (Mestni magistrat) razglasa, da je govorica, da se grobovi pri sv. Krištofu ne bodo smeli kinčati, napačna, in da proti temu nij nobene ovire.

— (O Brandstetterju) se piše, da ostane še zanaprej v celjskem zaporu in ga ne bodo še tako precej peljali v Karlovske jetnišnice. Brandstetter je vedno nervozen in vznemirjen. Baje da si zdaj, ko sedi v kajhi, namestu v državnem zboru, dolgi čas preganja z risanjem in slikanjem.

— (Medveda) je ustrelil te dni v stari Loki posestnik Jože Kržek in sicer v knez Auerspergovem gozdu. Medved je možkega spola, 10 let star, 1 meter visok, 2 metra dolg in tehtal 200 kilogramov.

— (Na Bizeljskem) je branje končano. Vinogradniki se ne hvalijo z uspehom. Marsikateri je dobil še menj, kakor je posle mraza in deževja računal. Nij plenjalo. Tudi sušilo se in gnjilo je grozdje v zadnjem času.

— (Burja prebrnila.) S Krasa se nam piše: V sredo je peljal kmet Anton Zorec iz Tabora voz sena po reški cesti proti mestu. Blizu Dorinovega kamenjeloma pa mu burja voz prebrne in mu zažene na vozu sedečo ženo črez cestno zidano ograjo. Žena je nevarno ranjena in težko da bi ostala.

Národno-gospodarske stvari.

Novi sodi.

Kakor so se pri uvedeni avstrijske veljave novi krajcarji spravili v promet, ravno tako se morajo uvesti z oživiljenjem metrične mere novi sodi. Nove krajcarje je vlada določila, velikost vinskih sodov pa bo od njih ročnosti odvisna. Ker so bili takozvani polovnjaki najpriročnejša posoda, je želeli, da bi se s splošnim rabljenjem vpeljala posoda, ki bi bila staremu polovnjaku podobna. Sodje se 6 vedri, akoravno so bili le za eno vedro večji od polovnjakov, niso bili več priljubljeni. Z obzirom na metrični sistem imamo pri otlji posodi mirjalitre, kilolitre pa hektolitre; ako se to razdeljenje in poprej tako priljubljene polovnjake primerja, odgovarja $\frac{1}{4}$ kilolitra, t. j. 250 litrov najbolje staremu sodu z 200 bokali, kajti stari bi imel držati 282 litrov, akopram v resnici drži samo 270 litrov. Ti sodi se ve da ne morejo ostati.

Nova mera je pa sploh manjša, nego stara; navajeni smo polovnjak desiti v pet delov in sodi se morejo delati nekoliko črez določeno mero, ker se les sčasoma nekoliko vsuši.

Sod, ki bi držal $\frac{1}{4}$ kilolitra ali $2\frac{1}{2}$ hektolitrov, t. j. 250 litrov, ali zaradi vsušenja 255, tak sod bi bila najpravnejša posoda, kajti ta sod je za klet jako pripraven, se lahko naklada in sklada in se lahko obdrže doge, ki so se rabile za polovnjake, in tudi taisti obroči.

Tak polovnjak bi imel, kakor poprejšnji, tudi 5 veder; bil bi torej 1 kiloliter s 1000 litri enak 2 štartinoma z 800 bokali, in po tem računu dalje 1 liter toliko kakor 1 bokal, $\frac{1}{4}$ litra pa maselj.

Stuhec.

Listnica uredništva: Gosp. M. M. Maksimoviču u Beogradu: Rado primamo. Na zdravje!

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni Revalesscière du Barry v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravila hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, daleč prsne, in na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, siljenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, ožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledice in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je boljše, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravnika svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošilja na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Spričevalo zdravnika svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in giži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodežu in obistih in mehurju, trganje v mehurju i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas tople vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekan gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpert, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spričevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalesscière ozdravila me je popolnem strašnih želodčnih in čutnicnih boleznij, katere so me deset let mučile.

(Gospa) Armanda Prevost, posestnica.

Revalesscière je 4krat točnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več nacen, ko pri zdravilih.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold. — Revalesscière-Biscuiton v pušicah in Revalesscière-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gl. 50 kr., 24 tas 2 gl. 50 kr., 48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gl. Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja danajaka hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povsjetih. V Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Reki pri lekarju J. Prodamu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androviciu. (44)

Štev. 14481.

(334—1)

Razglas.

Prepovedano je prah iz preprog, cunj itd. skozi oknja na ulice otresati.

Prestopek te prepovedi se bo na podlagi magistratnega razglasa od 22. decembra 1852 št. 5662, v denarjih ali z zaporom kaznoval.

Mestni magistrat v Ljubljani,

22. oktobra 1876.

Pri gospodu Ivan Nep. Kautzhammer-u, kot trgovcu železa in dragocenosti v Ormužu sprejme se

učenec,

ki mora slovenskega in nemškega jezika zmožen biti in dobre šolske spričevala imeti. (336—1)

V nekej trgovske hiši v velikem trgu na Štarskem sprejmeta se takoj

dva učenca

pod jako ugodnimi pogoji. Bosta pa naj vsaj 14 let stara in naj imata dobra spričevala iz šole. Več o tem pové g. Ivan Fabljan v Ljubljani, Valvazorjev trg, št. 2. (331—3)

Vsakovrstne

bolečine v zobeh,

ki so tekar začeli gnjiti ali so uže votli, odpravi takoj in stalno slavn **indijski ekstrakt**. Brez njega ne bi smela biti nijedna družina zaradi izvrstnega njega vspeha. Jedino pravi se dobiva v steklenicah po 35 kr. in 70 kr. v Ljubljani samo pri Edvardu Mahru. (277—4)

Franc-ove esence za življenje.

Gotovo in skušeno sredstvo proti večini boleznij z vspešnim učinkom in sicer tako, da bi morala vsaka gospodinja tako zdravilo pri hiši imeti. (53—28)

Jedino pravo dobiva se pri

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.

Podtrebušne in kilove bolezni

zdravi popolnem neškodljiva mast za kilove ali pretrgane od **Bogom-Sturzenegger-ja** v Merisau (Švica). Mnoga spričevala in zahvalna pisma se prilagajo navodu. Razpošilja se v pisarkih po 3 gl. 20 kr. a. v. po **B. Sturzenegger-ju** samem, ali pa po deželnej lekarni g. E. Birschtza v Ljubljani. (329—2)

Naznanja se, da so

Ivan Baumgartnerjevi magacini

zopet odprti, in da se vsa sadežna in močna zaloga proti gotovi plači prodaja. (335—1)

Upravništvo.